

Støtte til vedvarende energi har langsomt fundet sit lejde

Grøn er det nye sort. Det er de fleste politikere, forskere, virksomheder og privatpersoner i dag enige om. Men hvor meget og hvordan sektoren for vedvarende energi bør støttes har gennem tiden været til stor debat.

VEDVARENDE ENERGI

Laura Uldahl Aggernæs
lauag@erhvervplus.dk

DANMARK: For seks år siden var den 51-årige danske finansmand og investeringsbanker Per Wimmer ude for at advare politikere og investorer om, at en grøn finansboble kunne være på vej.

Året var 2014. Og investeringer i vedvarende energi var hot som aldrig før.

Per Wimmer oplevede, at investorer og politikere var hurtigt ude med pengeposen, når det gjaldt investeringer i ny grøn teknologi. Og det fik ham til at frygte en kunstig økonomisk oppustning inden for den vedvarende energisektor af virksomheder, der ikke i sig selv var kommercielt bæredygtige, og som derfor i værste fald ville kunne lukke på stribe, når de statslige tilskud og investorerne forsvandt.

Han skrev på den baggrund bogen 'Den grønne boble - Hvordan gode intentioner er forvandlet til højtflyvende spekulation', der blandt andet redegjorde for hans frygt for, hvordan investeringer i de ikke kommercielt bæredygtige virksomheder kunne føre til et sammenbrud inden for sektoren med en verdensomspændende økonomisk krise til følge.

- I sin tid var der en meget lidt sofistikeret adgangsvinkel til grøn politik fra politisk hold. Alle havde gode intentioner om at allokere (tildele, red.) kapital, men til trods for de gode intentioner, der i sig selv var fine og fornemme, var der en meget lille forståelse af, hvad der var det rigtige at investere i. Så længe det var grønt, var det fint at komme på forsiden af aviserne og tage kreditten for det, fortæller Per Wimmer og tilføjer:

- Så jeg følte, at der var behov for en mere kommerciel tilgang til det, fordi for, at grøn energi kan være oprigtigt vedvarende, skal det også være kommercielt vedvarende.

Vigtigt med ro på

Den pointe er Brian Vad Mathiesen, professor i vedvarende energisystemer på Institut for Planlægning ved Aalborg Universitet, ikke uenig i.

Men netop overgangen fra grundforskningsprojekt med statsstøtte til selvstændig virksomhed, der kan stå på egne ben, fremhæver han de danske virksomheder inden for sol- og vindenergi som et klasseeksempel på.

- Hvis vi ser på støtteordninger i dansk kontekst, så må vi sige, at det har virket ad helvedes til på sol og vind, på den gode måde. Sådan at forstå, at den allerbilligste måde at producere strøm på i dag er med sol

Brian Vad Mathiesen er professor på Aalborg Universitet. Han har i over et årti forsket i, hvordan vi kan forsyne Danmark og resten af verden med både billig, effektiv og bæredygtig energi. Arkivfoto: Christoph Lissalde

og vind. Og der er ingen tvivl om, at hvis Danmark ikke havde lavet den indsats, som de gjorde i 1980 og 1990'erne, så ville verden have set anderledes ud, understreger forskeren.

Han mener i øvrigt ikke, at det er tilfældigt, at sådanne støtteordninger har fungeret bedre i Danmark, end de har i eksempelvis USA.

- Jeg vil ikke afvise, at det ville kunne være udviklet andre steder. Men man må huske på, at amerikanerne også prøvede at udvikle teknologien, men på en måde, der var helt forfæjlet. De accelererede alt for hurtigt fra grundforskning i et laboratorium til storskalaprojekter, hvor vi i Danmark valgte at skalere op nedefra med mindre vindmøller først, som vi langsomt udvidede til en større forretning, fortæller Brian Vad Mathiesen.

Det var med andre ord ifølge forskeren amerikanernes ivrighed efter at komme i gang, der i sidste ende endte med at spænde ben for projektet.

- Når man skal producere nyt, skal man jo først have fabrikken op i gear, og man skal lære de nye produktionsmetoder at kende. Og når først man går i gang med at skalere op, så får man en voldsom reduktion i pris.

Men den situation opstår ikke automatisk. Den kræver, at man tænker sig om og får et marked til at opstå først, siger han.

Et marked, som danskerne ifølge forskeren også formåede at skabe i kølvandet på oliekrisen. Her indførte Danmark blandt andet tilskud til isolering af boligmassen og sørgede for, at fjernvarmen fik gode vilkår til at blive udbredt.

Ifølge energiprofessoren var dette med til at skubbe til udviklingen i virksomheder som Rockwool, Velux, Danfoss, Logstor med flere, der fik udviklet ny teknologi og styrket hjemmemarkedet. Dette har givet dem et fortrin i forhold til at skabe succes i udlandet.

Et spørgsmål om vækst

Også Per Wimmer fremhæver solenergi som en af de industrier, der har klaret sig godt.

- Solenergi er en solstrålehistorie, fordi de rent faktisk generer indtægter, og det er der, vi skal hen, understreger finansmanden, der også fremhæver waste-to-energy (affald, der bliver brugt til energi, red.) som et område, der kan gå hen og blive rentabelt.

- Omvendt er andre ting så langt ud i fremtiden, at det er svært at se det blive

Per Wimmer har i en årrække arbejdet i en række investeringsbanker, heriblandt Goldman Sachs. Han har skrevet en række bøger og har desuden planer om at blive verdens første private dansker i rummet. I 2007 stiftede han sin egen investeringsbank, Wimmer Financial LLP, i London, hvor han også bor. Her rådgiver han særligt kunder indenfor mine-, olie- og gassektoren, men han er også specialiseret udi at rådgive privatkunder om investeringer indenfor vedvarende energi. Udover investeringsbanken har han også grundlagt kapitalforvaltningen Wimmer Family Office samt Wimmer Space, hvor han udlever sine eventyr. Arkivfoto: Bjarke Bo Olsen/Ritzau Scanpix

økonomisk bæredygtig på kort tid. Bølgeenergi er for eksempel både meget kapital- og driftstungt. Og det har ikke udsigt til at fungere inden for overskuelig fremtid. Ikke desto mindre er der både projekter i Danmark og i det nordlige Skotland med bølgeenergi. Men de ender med at måtte lukke og slukke, og så er pengene spildt, mener Per Wimmer, der dog også, da han skrev sin bog tilbage i 2014, var bekymret for offshore vindenergi.

Et område, der sidenhen har vist sig at overraske ham positivt.

Det er i øvrigt ikke sådan, at Per Wimmer er imod investeringer i vedvarende energiprojekter med langt lys på.

Han ser bare hellere projekterne finansieret gennem støtte til uddannelsesinstitutioner snarere end til virksomheder, der endnu ikke er nået til det stadie, hvor de inden for en overskuelig fremtid kan blive selvforsørgende.

- Det er også min hovedtese i bogen. For det er ikke sådan, at jeg er imod subsidier. Jeg er for, at man kan støtte i en periode, men også for, at virksomhederne skal blive suistainable (bæredygtige, red.) på sigt, understreger han og fortsætter:

- Og hvis man ikke lytter til det, så er det,

at man ender med en grøn boble. For det er dér, hvor filmen knækker.

Ingen krise i sigte

Brian Vad Mathiesen går dog ikke rundt med en frygt for, at den statslige støtte til vedvarende energi er på vej til at puste en grøn boble op.

- Det er klart, at der er en fare, hvis man støtter noget, hvor man ikke kan se, at man kan udfase støtten igen. Men det har sit naturlige lejde, fordi vi også skal finansiere andre ting i velfærdsstaten. Så det ser jeg ikke som et problem, siger han.

Som eksempel nævner han biogas og bio-brændsler på kraftværker, som tidligere er blevet støttet af den danske stat, men som nu, hvor de nærmer sig et selvforsørgende grundlag, er ved at få udfaset deres støtte.

- Så det er ikke mit indtryk, at man overkompenserer, for man skal jo komme ind i normalsituation igen, understreger han.

Han kender dog til eksempler på støtteordninger, hvis effekt har været mindre gavnlige end de danske. Det gælder eksempelvis i Tyskland, hvor man fra statens side har valgt at støtte private husstandes indkøb af mindre solcelleanlæg såvel som til batterier til lagring af solenergi.

Et tiltag, som Brian Vad Mathiesen, mener er spild af penge, blandt andet fordi batterierne er voldsomt dyre i forhold til den mængde af strøm, de kan lagre, og fordi man ved at bruge dem gemmer vedvarende energi væk fra samfundet, der i stedet kunne bruge energien til hospitaler, i virksomheder eller anvende dem i elbiler, hvor energien ifølge forskeren ville blive brugt bedre.

- Det er ikke særlig smart. Fordi det er en meget dyr måde at integrere energi på, og så er det tvivlsomt, om det overhovedet hjælper den grønne omstilling, siger han.

Mere positiv er han over for de kommende forsøgsprojekter, der er på vej inden for elektro-brændsler, hvor målet er at skabe et brændstof ud fra elektroner fra vindenergi, der skal bruges til biler, lastbiler og fly.

- Der er helt givet ikke et markedstræk for det endnu, og det kommer der heller ikke, før prisen er længere nede, men omvendt skal vi udvikle teknologien, før vi får behov for at bruge den i 2030-2050, hvor vi får en udfordring med transportudvikling, der skal løses, uddyber han.

Blik for bæredygtighed

Heller ikke Per Wimmer går i øjeblikket

rundt med en frygt for en kommende grøn boble.

- Jeg er altid bekymret. Og jeg holder øje med det, men bekymringsniveauet er ikke så højt, som det har været, understreger han.

En bekymring, der ifølge Per Wimmer blandt andet er blevet dæmpet takket være, at der i dag er en anden tilgang til investeringer i vedvarende energi, end der har været tidligere.

- I dag er investeringerne meget mere selekteret og fokuseret ind på, hvad der virker kommercielt. Så der er blevet lyttet til nogle af de ting, jeg sagde i bogen, siger han og tilføjer:

- Om det så er fordi, de har læst bogen eller ej, det er mindre vigtigt.

Per Wimmer er dog fortsat på vagt, når han hører miljøforkæmpere som Greta Thunberg råbe højt om et behov for forandring her og nu, fordi han frygter, at det vil sætte gang i uovervejede investeringer.

- Så det kan stadig være god idé at læse bogen en gang imellem for at minde sig selv om, at virksomhederne skal være kommercielt sustainable (bæredygtige, red.). Men vi er et langt stykke tættere på i dag, godt båret på vej af den grønne bølge, mener han.